

Bojador, cap ~, V. Boixadors Boja, Mas del ~, i Bojo, V. BOGI-

Bojons, V. Bujons

El BOL

(ból), nom d'una de les platges (xxxv, 130.10) de Calp (i pda., a continuació), on els pescadors tiren llurs xarxes (bol, DECat II, 56b).

La Bola, Bolà (Solan-), V. La Vola

BOL-

Sèrie de NLL del Migjorn, tots els quals, més o menys segurament, vénen de l'àrab (A) *bū* + *al-* (article) + X.

1) *Bolanyo, Casa de ~*, te. St. Joan de l'Énova.²⁰ Sens dubte origen comú amb els noms de pobles castellans *Bolaños de Calatrava* (Ciudad Real), *Bolaños de Campos* (prop de Medina de R. Seco, prov. Valladolid) i *Bolaños* repetit com a nom de «caseríos» a les prov. d'Almeria, Cadis, Canàries. Probablement de *Bu*²⁵ *-l-Annúz*, en vulgar accentuat *annuz*, pròpiament 'el del cabrer', de l'arrel pan-aràbiga *anz* 'cabra, boc' (RMa 309, PAlc 132b24 ss.); els *Annúz* són els membres de la gran tribu dels *Anizí* o *Anize* del N. d'Aràbia i el desert de Síria (Hess, p. 10; i altres NPP, p. 41); *Annúz* és també NP a Algèria; cf., encara, *unúz* plural de *anzí* «cabrón castrado», a Granada (PAlc. 132b29).

2) *El Bolari*, pda. de la Torre les Maçanes, i *La Bolarina*, pda. en l'immediat te. de Xixona (xxxv, 73.15,³⁵ 83.6). Pot ser: a) *Abu-l-Āli*, amb una dissimilació com la de *Massalari* < *Manzāl-Āli*; suposant que la forma de Xixona sigui derivat secundari, format en català, sobre el masculí *Bolari* de La Torre. b) Si no, es podria partir del NP algerià *Bu-l-aijnīn*, amb una dissimilació diferent: nom que em sembla format amb un plural àr. vg. de *ajn* 'font'; significat llavors 'el (lloc) de les deus'.

3a) *Es Bolatar* eiv., pda. de St. Llorenç de Balàfia (xxxix, 80.14). De *Abu-l-Āttar* 'el de l'adroguer o perfumista', del mot pan-aràbic *attār*, de *itr* «aroma», *ni-attār* «redolere» (RMa 144a3, 502).

3b) Com que en els mots amb la síl·laba penúltima tancada, els parlars aràbics vulgars solen retrotraure l'accent, d'una tal pron. *Āttar* del mateix mot, pot venir el nom del Racó de *Bolata* te. de Sagra (xxxiv, 130.15); i el de la Font i riuet de *Bolata* (Cavanilles II, 20). Ço que tindria l'avantatge de recolzar en l'etimologia des *Bolatar* (3a). Per al de Sagra també es pot pensar en els NPP *Haṭṭal* (Hess, 52, GGAlg.), o *al-Āṭī*, *-īya* 'l'orgullós, -osa' (Hess); i àdhuc en un representant mossàrab de POPULETA 'pollancreda', per bé que aquest ja em sembla forçat i rebuscat.

4) *Bolavi* (pron. *bolávi*) pda. de Ginestar d'Ebre. Diversos candidats, tots més o menys versemblants:

Bu-l-Ābis o *Bu-l-Ābbās* > vg. *Ābbes* (GGAlg. i Hess) (cf. *Massalavés*, art. infra) i *Bu-l-Habbī* (GGAlg., i arrel *hbb* molt productiva a Aràbia, Hess); o àdhuc en una variant de *lahyānī* 'barbut' (RMa, 5 PAlc, 115a9) en el Nedjd *El-Lahāyī*.

5) *Bolbaite*, poble xurro, p. jud. Énguera, pron. *bol-bāit* en valencià (Castelló de la Ribera xxxi, 123.15; Sumacàrcer xxxi, 143.13, 157), gentilici *bolbaitinos* (a Sumacàrcer, 144.11); amb bona descripció de Cavanilles (II, 31), i més dades en SSiv. No es troba admissible l'etimologia d'Asín *Abu-l-bāit*, que no pot ser fonèticament perquè sonava *beit* en vulgar, i tampoc el significat 'el de la casa' o 'pare de la casa' és gens versemblant; un poc més convincent, si de cas, seria *Bāyit* (GGAlg), almenys pel sentit, que seria 'el qui pernocta a casa'. Però valdria més partir de *Abu-l-baitār* paral·lel al nom del cèlebre botànic *Ibn al-Baitār*, d'on el cast. *albēitar*: com en aquest, amb la reculada normal de l'accent; car davant el *ī* emfàtic el diftong *ai* es podia conservar sense tancar-se en *ei*: llavors *-bāiter* reduït a *-baite*, tal com en val. es pronuncia *cànte* en lloc de *cànter*.

6) *Bolcacim* te. Vall de Gallinera, vuit cases de moriscos en el S. xvi i després despoblat (SSiv. 154): de *Bu-l-Qásim* (com en *Beni-càssim* etc.).

7) *Bolinxes*, nom val, pron. *bolinçes*, sobretot NP, i en NLL menors: a) *Olivar de B.*, una de les petites enclaves pertanyents a Xàtiva, prop de La Foia: de la banda de Canals i Vallés (IGC, confirmat en els llocs); b) *Muntanya de B.* te Algar de Palància (xxx, 39.25). c) Molt estès com a cognom: en tinc nota directa d'Algar, Manuel, Llanera de Ranes, la Pobla Llarga i Monòver. Més rarament singular, sens dubte extret secundàriament del plural. d) *Bolinxa* pda. te. Morella (dena de La Roca xxvii, 169.4); e) *Casa bolinçe* te. Pinós de Monòver (xxxvi, 72.24).

De l'àrab (*Abu-l-ānḡās* 'el de les brutícies' 'padrí d'impureses'. És un mot plural: *naḡs* «sale, improprie, souillé», plural *anḡās*; RMa registra el verb *naḡas* «sordidare» i el substantiu *naḡāsa* «sordes», amb nom d'acció *naḡas*, plural *anḡās*; PAlc: «suzidad: *negeça*, plural *negeç*. També a Algèria s'ha convertit en NP, aglutinant-hi l'article: *Landjās* (notació francesa, però en lletres àr.: *al-anḡās*). I en l'àrab de Sicília es va produir la mateixa síntesi antroponímica que en el de València, car allí es troba el NP *Bu-l-n-ḡās* (en lletra àr.) i en lletres gregues *Βουληντζάς* (S. J. Cusa, *Diplomi Greci ed Arabi di Sicilia*, Pal. 1868, 590). Com que en baix grec la *η* es pronuncia *i*, el so d'això és *bulindžās*.

Ara bé és sabut que el vulgar valencià retrotreia l'accent quan la síl·laba penúltima era tancada: doncs, *bulinçes*, car la *ā* llarga sonava *e*. L'únic detall anòmal, ben petit, és que aquest nom es pronuncia pertot amb *ç* sorda: així ho tinc notat d'oïda directa a Morella, a Manuel, a Llanera, Pobla Llarga, Monòver i Pinós, llocs on es distingeix *ġ* de *ç*; potser hi hagué alguna contaminació com la de *xinxà*, o el familiar *botxinxè*, o la dels NPP algerians *Inšari*, *Lišāni*, o la copiosa família berberoïde de *Ḥanš*, *Ḥanša*, *Ḥanšī* (GGAlg.).